

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА
Факультет лісового і садово-паркового господарства

Кафедра лісового господарства

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА
ПРАКТИК

і методичні вказівки щодо їх організації та проведення
для підготовки фахівців
спеціальності 205 «Лісове господарство»
освітнього ступеня «Магістр»

Наскрізну програму практик і методичні рекомендації щодо їх організації та проведення для підготовки фахівців спеціальності 205 «Лісове господарство» підготували:

Адаменко Світлана Анатоліївна, викладач кафедри лісового господарства, кандидат біол. наук, Мамчур Валентина Василівна, викладач кафедри лісового господарства, кандидат с.-г. наук.

Наведено програми навчальних практик і методичні рекомендації щодо їх організації та проведення для підготовки фахівців спеціальності 205 «Лісове господарство».

Рецензенти:

Остапчук О.С. – кандидат с.-г. наук, доцент кафедри лісового господарства.

Кирилюк В.П. – кандидат с.-г. наук, доцент кафедри геодезії, картографії та кадастру.

Рекомендовано до виконання методичною комісією факультету лісового і садово-паркового господарства Уманського НУС
(протокол № 1 від 5 вересня 2019 р.)

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА

Основним завданням навчальної практики є закріплення теоретичних знань, набутих під час лекційних і практичних занять, формування первинних професійних умінь і навичок із навчальних дисциплін циклів природничо- наукової та професійно-практичної підготовки, ознайомлення з особливостями майбутньої спеціальності, підготовка до проходження професійної (фахової) практики. Навчальну практику проводять з окремих дисциплін у межах навчального року.

Мету та зміст навчальних практик відображено у програмах із нижчезазначених навчальних дисциплін.

Тривалість робочого дня студентів під час навчальної практики на навчально-допоміжних об'єктах навчального закладу становить 6 год.

На початку навчальної практики обов'язково проводять інструктаж студентів з охорони праці, техніки безпеки, пожежної безпеки. Особистої та виробничої гігієни і санітарії. А також зазначають результати, які мають досягти студенти під час навчальних практик.

Під час навчальної практики проводиться збір, розрахунок та аналіз матеріалу для написання звіту й здавання заліку з навчальної практики. А також у разі необхідності студенти ведуть щоденники, в яких записують відомості про характер, обсяг виконаних робіт тощо, а також робочі зошити і альбоми. Звіт із практики передається на кафедру. Звіти з доданими щоденниками, робочими зошитами і альбомами перевіряє викладач. По закінченні практики студенти складають залік. Оцінку заносять до Залікової книжки.

За змістом та обсягом звіт із практики має відповідати вимогам практики і відображати всі види робіт, передбачені навчально-методичними документами. Підсумки практики обговорюються на засіданні відповідних кафедр.

ПЕРЕЛІК НАВЧАЛЬНИХ ПРАКТИК

№ з/п	Назва практики	Курс	Семестр	Тривалість практики, тижнів	Кількість кредитів ECTS
1.	Вступ до фаху	1	2	1	7,5
2.	Підсочка і лісохімія	1	2	1	7,5
3.	Основи технології деревообробки	1	2	1	7,5
Всього				3	22,5

НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА «ВСТУП ДО ФАХУ»

1. Мета, задачі та результати навчальної практики

Навчальна практика з "Вступ до фаху" є: обов'язковим видом навчальних занять на лісогосподарському факультеті. Мета навчальної практики полягає у ознайомленні майбутніх фахівців із найбільш поширеними в лісовому господарстві видами робіт, організація яких та виконання було у свій час покладено на інженерно-технічний персонал лісництва. Це дасть змогу студентам мати більш чітку уяву про свою майбутню професію та більш свідомо підходити до вивчення спеціальних дисциплін.

Під час практики студентам необхідно досягнути наступних результатів:

- виконуючи ту чи іншу лісогосподарську роботу під керівництвом досвідчених фахівців, набути правильних умінь і навичок виконання робочих операцій на рубках догляду за лісом, під час догляду за посівами та шкільками у розсадниках, лісовими культурами та декоративними насадженнями;
- засвоїти елементи організації і проведення лісогосподарських робіт в складі бригади чи ланки.

2. Обсяг та організація робіт

Відповідно до базового навчального плану на проведення навчальної практики відводиться один тиждень (30 годин) у 2 семестрі. Відповідальним керівником практики у лісництві є викладач кафедри лісового господарства. Опрацювання тем 2, 3, 4 здійснюється і з залученням інженерно-технічного персоналу лісництва.

Керівник практики несе відповідальність за виконання усіма студентами програми практики. Академічна група поділяється на бригади з 4-5 студентів, які у свою чергу складаються із ланок по 2-3 особи. Бригаду очолює бригадир, який перед початком практики одержує необхідні інструменти, прилади, посібники тощо. Екскурсію проводять у складі академічної групи, а окремі роботи виконують або академічною групою /закладка пробних площ під час підводу лісосік під освітлення чи прочищення/ або бригадою, або ланкою.

На початку практики керівник проводить вступний інструктаж з охорони праці і техніки безпеки, про що робить відмітку в спеціальному журналі. Перед проведенням робіт, які пов'язані з рубкою дерев, первинний інструктаж на робочому місці проводить працівник лісництва, залучений на допомогу керівнику практики.

3. Методика проведення практики

Зміст практики опрацьовують під час екскурсій у ліс у складі академічної групи з метою виконання конкретних завдань відповідно до теми, що вивчають. З цією метою групу поділяють на бригади чисельністю по чотири студенти та ланки - по 2 студенти. Окремі теми передбачено

виконувати побригадно або у складі ланки під керівництвом викладача.

Перед початком практики студентів знайомлять із вимогами, які викладено в кваліфікаційній характеристиці інженера лісовою господарства стосовно лісогосподарської діяльності в масштабі лісництва.

Студентів знайомлять із структурою виробничої частини лісогосподарських підприємств та структурою лісництва, на базі якого проводить практику. При цьому висвітлюють види лісогосподарських робіт, що їх мають виконати в умовах лісництва, їх обсяг, перелік знарядь, механізмів та машин, за допомогою яких вони виконуються тощо.

4. Зміст практики

4.1. Поняття про ліс. Морфологія лісу. Експедиція у лісі. Вступний інструктаж та інструктаж на робочих місцях із техніки безпеки. Порядок проведення санітарних рубок.

4.2. Лісогосподарські заходи в насадженнях лісництва. Рубки догляду в молодняках.

Мета - надбання практичних навичок із відводу і таксації лісосік під освітлення та прочищення, закладання пробної площі з оформленням встановленої документації.

Формулюють мету окремих видів рубок догляду. Обґрунтовують організаційно-технічні показники ділянок лісу, що відводяться під рубки догляду. Викладачем та співробітником лісництва забезпечується організація закладання пробної площі під освітлення або прочищення, оформлення документації, а також проводиться перевірка правильності виконання робіт. Обсяг роботи однієї бригади - 2-3 га.

4.3. Відведення і таксація лісосік під проріджування або прохідну рубку. Викладачем та співробітником лісництва забезпечується організація відведення і таксації лісосік під проріджування або прохідну рубку, а також проводиться перевірка правильності виконання робіт. Обсяг роботи однієї бригади-2-3 га.

Відведення лісосік починається із прив'язки ділянки до квартальної сітки. Студенти набувають навичок із проведення вимітки дерев: визначають дерева, які необхідно вирубати (за вимогами "Правил поліпшення якісного складу лісів" (2007)); встановлюють категорії технічної придатності стовбурів тих дерев, які підлягають вирубуванню: опрацьовують правильний порядок пересування бригади під час вимітки; ставлять мітки.

Після перевірки правильності вимітки студенти набувають навичок щодо клеймування дерев, відведених у рубку. На основі переліку дерев, які підлягають вирубуванню, студенти в камеральних умовах оцінюють матеріальний запас.

4.4. Технологія рубок догляду. Розробка деревини на сортименти. Класифікація дерев під час рубок догляду за лісом. Вимітка дерев на пробній площі, їх рубка. Розробка зрубаних дерев на сортименти. Укладання заготовленої лісопродукції та її облік.

4.5. Лісокультурний догляд за шкільками та розсадниками. Підсумки

практики.

5.Обладнання та інструмент

Бусолі, мірні вилки, мірні стрічки, висотоміри, мірні рамки для обліку підросту, термометри, люксметри, електронні ваги, гербарні сітки, сокири, різці.

6. Форма контролю

Протягом всієї практики кожен студент веде щоденник, у якому записує зміст екскурсії та методичні вказівки щодо лісогосподарських робіт.

На залік виносять практичні питання у розрізі програми практики.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назви та стислий зміст роботи або заходу	Кількість робочих днів
1.	Поняття про ліс. Морфологія лісу. Екскурсія у лісі. Вступний інструктаж та інструктаж на робочих місцях із техніки безпеки. Порядок проведення санітарних рубок.	1
2.	Лісогосподарські заходи в насадженнях лісництва. Рубки в молодняках. Закладання пробної площі з оформленням	1
3.	Відведення і таксація лісосік під проріджування або прохідну рубку. Набуття навичок із проведення вимітки дерев, встановлення категорії технічної придатності стовбурів	1
4.	Технологія рубок догляду. Розробка деревини на сортименти	1
5.	Лісокультурний догляд за шкільками та розсадниками Підсумки практики.	1

НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА «ПІДСОЧКА І ЛІСОХІМІЯ»

1. Мета, задачі та результати навчальної практики

Мета навчальної практики – вивчення особливостей будови смоляного апарату, процесів смолотворення, смоловиділення та соковитікання, властивостей живиці та соків і продуктів їх перероблення, технології, способів та організації підсочки, хімічне перероблення деревини.

Під час практики студентам необхідно досягнути наступних результатів:

– знати будову смоляного апарату хвойних дерев, властивості живиці, деревних соків, способи її переробки, техніку, технологію і методи підсочки, її вплив на життєдіяльність дерев, організацію підсочного виробництва, види і технологію перероблення живиці, деревини, кори, деревної зелені;

– вміти проводити аналіз живиці, здійснювати вибір і обґрунтування раціональних методів підсочки, визначати вихід живиці та соків, проводити розрахунок потреби основного підсочного устаткування.

2. Обсяг і організація роботи

Відповідно до навчального плану на виконання програми практики з підсочки і лісохімії відводять 18 академічних годин.

3. Методика проведення практики

Роботи, що виконують студенти в процесі навчальної практики з підсочки і лісохімії поділяють на польові та аудиторні. У навчальній аудиторії проводять інструктаж із охорони праці під час проведення практики та залік. Практичне навчання проходить в ННВВ "Білогрудівка", де під керівництвом керівника практики вивчають технологію підсочки листяних та хвойних дерев

Для закріплення отриманих знань, студенти виконують конспектування необхідної інформації.

4. Зміст практики

4.1. Охорона праці та вивчення правил техніки безпеки під час проведення підсочки дерев.

4.2. Біологічні основи підсочки хвойних дерев. Технологія підсочки листяних дерев.

4.3. Організація підсочного виробництва.

4.4. Лісохімічні виробництва.

5. Обладнання та інструменти

Підсочне устаткування.

6. Форма контролю

Перевірка засвоєного матеріалу - щоденно.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва та стислий зміст роботи або заходу	Кількість робочих днів
1.	Охорона праці та вивчення правил техніки безпеки під час проведення підсочки дерев. Інвентар для проведення підсочки.	1
2.	Біологічні основи підсочки хвойних дерев. Технологія підсочки листяних дерев.	1
3	Організація підсочного виробництва. Лісохімічні виробництва.	1

НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА «ОСНОВИ ТЕХНОЛОГІЇ ДЕРЕВООБРОБКИ»

1. Мета, задачі та результати навчальної практики

Програмою навчальної практики з основ технології деревообробки передбачено вивчення широкого кола питань, пов'язаних з механічною обробкою деревини на нижніх складах держлісгоспів та у деревообробних цехах.

Зміст навчальної практики пов'язаний з експлуатацією деревообробного обладнання у процесі виготовлення виробів з деревини. Особлива увага приділяється вивченню правил техніки безпеки, промислової санітарії та охорони праці.

Метою вивчення дисципліни є здобуття майбутніми фахівцями лісового господарства знань з питань механічної обробки деревини.

Студенти повинні оволодіти системою знань, необхідних для самостійного розв'язування задач щодо різання деревини і деревних матеріалів, виконання інженерних розрахунків параметрів процесу різання з метою оптимізації умов експлуатації деревообробного обладнання та розробки технологічних процесів.

Під час практики студентам необхідно досягнути наступних результатів:

знати:

- методику інженерних розрахунків оптимальних процесів різання деревини і деревних матеріалів;
- основні способи механічної обробки деревини з порушенням та без порушення зв'язків між волокнами, основні положення технології сушіння деревини;
- основні способи сушіння деревини та будову лісосушарок;
- характеристику основних деревообробних виробництв;
- основні технологічні процеси щодо виготовлення з деревини товарів широкого вжитку, матеріалів та будівельних конструкцій;
- організаційні форми використання деревообробного обладнання на деревообробних підприємствах лісового господарства;
- вимоги з техніки безпеки, охорони праці, промислової санітарії та протипожежної безпеки.

вміти:

- вибирати відповідний деревообробний верстат для виконання конкретної операції з дотриманням вимог нормативно-технічної документації;
- вибирати конструкцію лісосушарки необхідної продуктивності для матеріалу відповідної специфікації;
- складати технологічний процес нескладного за конструкцією виробу з деревини і підбирати для його реалізації комплект деревообробного обладнання;
- зробити розрахунок основних параметрів технологічного процесу,

забезпечити виконання правил техніки безпеки та охорони праці, користуватись інструктивними та довідковими матеріалами з питань переробки деревини.

2. Обсяг і організація роботи

Відповідно до навчального плану на виконання програми практики з основ технології деревообробки відводять 18 академічних годин.

3. Методика проведення практики

Роботи, що виконують студенти в процесі навчальної практики з основ технології деревообробки пов'язані безпосередньо з виробничим процесом. Студентів знайомлять із структурою виробничої частини лісогосподарських підприємств. При цьому висвітлюють види лісогосподарських робіт, їх обсяг, перелік знарядь, механізмів та машин, за допомогою яких вони виконуються тощо. Для закріплення отриманих знань, студенти виконують конспектування необхідної інформації.

4. Форма контролю

Перевірка засвоєного матеріалу - щоденно. Після закінчення практики - залік.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва та стислий зміст роботи або заходу	Кількість робочих днів
1.	Охорона праці та вивчення правил техніки безпеки. Ескурсії: - столярний цех Уманського НУС; - пилорами і столярний цех дендропарку "Софіївка"; - деревообробне підприємство агрофірми "Золотий колос", м. Умань.	1
2.	Ескурсія. Цех переробки деревини Потаського лісництва ДП "Уманське ЛГ".	1
3	Ескурсія. Цех переробки деревини ДП "Звенигородське ЛГ", м. Ватутіно Звенигородського р-ну. Залік.	1

ФОРМИ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Академічні успіхи слухача з навчальної практики оцінюються за бально-рейтинговою шкалою (максимальна кількість – 100 балів), що прийнята в Національній академії, з обов'язковим переведенням кількості балів в оцінки за національною шкалою та за шкалою ECTS. Слухачі складають диференційовані заліки з навчальної практики. Під час оформлення документів з екзаменаційної сесії використовується таблиця відповідності оцінювання знань слухачів за різними системами оцінювання.

ЗВІТНІ ДОКУМЕНТИ СЛУХАЧА З НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Основним звітним документом слухача з навчальної практики є Звіт про виконання індивідуального завдання відповідно до індивідуального плану слухача з навчальної практики. У цьому документі фіксуються навчальні досягнення слухача за результатами участі в практичних/виїзних і тренінгових заняттях, а також виконання індивідуальних практичних і науково-дослідних завдань.

ДОДАТКИ

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА
Кафедра лісового господарства**

**ЗВІТ
З проходження навчальної практики**

**Виконав:
студент 12 м-лг групи
Вагеліст М.С.**

Умань – 2019 р.